

1.3 Ödön Lechner

De Hongaarse architect Ödön Lechner (1845-1914) (AFB. 21) is de grondlegger van de Hongaarse variant van de Jugendstil die *szecesszió* wordt genoemd. Kenmerkend voor deze variant is de oriëntaalse invloed. In Boedapest heeft deze architect een vijftal bekende gebouwen ontworpen. De gemiddelde toerist die deze stad bezoekt kent er drie, te weten het Thonethuis in de Váci Utca, de belangrijkste winkelstraat, het museum voor toegepaste kunst aan de Üllői Ut en de voormalige postspaarbank aan de Hold Utca in de buurt van het parlementsgebouw. Het exterieur van het museum voor toegepaste kunst (in het Hongaars Iparművészeti Múzeum) verkeert helaas in deplorabele toestand. Restauratie is onontkoombaar; passanten worden met schuttingen beschermd tegen vallend puin en de spits van de koepel boven de hoofdingang is in delen op een van de binnenplaatsen opgeslagen. Op afbeelding 21 zien we naast de beeltenis van Lechner op de achtergrond het museum (met koepel en spits). De voormalige postspaarbank heeft ramen versierd met kleurrijke majolicategels en op het dak zitten kleurrijke keramische draken. Op de FDC ter gelegenheid van de 150e geboortedag van Lechner (AFB. 22) is de postspaarbank afgebeeld. Dit gebouw is ook, zij het vaag,

afgebeeld op de postzegel ter gelegenheid van de dag van de postzegel in 1988 met daarop Gábor Baross afgebeeld (AFB. 23).

Gábor Baross (1848-1892) is van 1886 tot zijn dood minister van verkeer en communicatie en als zodanig nauw betrokken bij de ontwikkeling van het postwezen en de telecommunicatie. Wellicht is hij in die hoedanigheid ook nog betrokken bij de in 1901 gereed gekomen postspaarbank en de prachtige Jugendstilbrievensbussen en -telefoon van rond 1900 (AFB. 24-27). Maar dit is een veronderstelling die uitsluitend op *wishful thinking* van mijn kant is gebaseerd. De kast op afbeelding 26 is een bijzondere, namelijk een automaat, uitgevoerd in de Jugendstil, voor het aanteekenen van brieven.

Lechners werk wordt wel vergeleken met dat van de iets jongere Antoni Gaudí. Zoals Gaudí binnen het modernisme, de Spaanse versie van de Jugendstil, een heel eigen authentieke Catalaanse bouwstijl ontwikkelt en zich daarbij laat inspireren door Catalaanse volkskunst, zo gebruikt Lechner Turkse en Hongaarse volkskunst als zijn inspiratie voor zijn bouwwerken. Bovendien laten beide architecten een groot oeuvre na. Hierom wordt Lechner ook wel de Hongaarse Gaudí genoemd. (AFB. 28) Wellicht heeft de overeenkomst in het uiterlijk van beide architecten, een grijze baard, ook

een rol gespeeld in deze vergelijking. Maar er zijn ook grote tegenstellingen. Zo is Gaudí zeer religieus; Lechner meer een man van het leven, een fuifnummer.

1.4 Lechner buiten Budapest.

In 1893 ontwerpt Lechner, samen met de architect Gyula Pártos (met wie hij ook het Thonethuis en het museum voor toegepaste kunst heeft ontworpen) het stadhuis van Kecskemét, hoofdstad van de provincie Bács-Kiskun (AFB. 29+30). Dit is een van de belangrijkste voorbeelden van de Jugendstil in Hongarije. Zoals bij Lechner gebruikelijk zijn de versieringen van het gebouw ontleend aan of beïnvloed door de Hongaarse en Oosterse volkskunst. Het dak is, hoe kan het anders, voorzien van Zsolnay dakbedekking. Het gebouw zelf toont stijlelementen uit de Barok en de Renaissance. Lechner wordt hiervoor bekritiseerd door Karoly Kós (1883-1977), etnograaf en architect (en als zodanig betrokken bij de aanleg en bouw van de dierentuin in Boedapest), schrijver, illustrator, etnoloog en politicus. Kennelijk is het gebouw niet vooruitstrevend genoeg. Het interieur van het stadhuis is verzorgd door Bertalan Székely (1835-1910). Hier valt echter geen of weinig Jugendstil te bespeuren. Wel aardig om voor muzikliefhebbers nog te vermelden dat



21



23



24



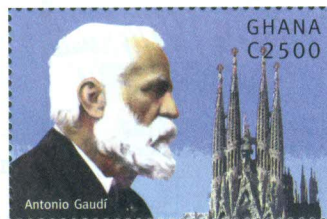
27



25



26



28



29